

Anna Åhr-Evertson
Naturvårdsverket

Synpunkter på ”Handbok om kartläggning och analys av ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön” Dnr 721-2756-06Mm

Naturvårdsverket har lagt fram förslag till en handbok om kartläggning och analys av ytvatten. Såsom varande en stor användare av vatten och intressent i vattenvårdsarbetet framför härmed Skogsindustrierna sina synpunkter på förslaget.

En grundförutsättning för att kunna genomföra en påverkansanalys över huvud taget är att bedömningsgrunder finns i bruk och är stabila verktyg samt att resultat från interkalibreringen har beaktats. Det finns betydande brister och oklarheter i de förslag till bedömningsgrunder som hittills presenterats. Branschen har lämnat omfattande synpunkter på dessa.

Handboken har en titel som inte överensstämmer med innehållet. En stor del upptas av påverkansbedömning och ekonomisk analys - inte om statusklassificering, vilket man skulle kunna tro. Den ekonomiska analysen, som har stark koppling till åtgärdsprogrammen, borde utgöra en egen handbok som sammanställs, då status hos åtgärdsprogrammen är fastställd.

Flera handböcker förväntas senare i år och nästa år. Det är inte helt lätt att förstå konsekvenserna av förslagen, då olika delar av vattendirektivet kommer att behandlas var för sig i handböcker, t ex kartläggning, statusklassificering, övervakning osv.

Nedan sammanställs synpunkter under respektive rubrik i handboken. Vi anser att det finns behov av att omarbeta vissa delar för att öka tydligheten, tillämpbarheten och tillförlitligheten.

Inledning

Påverkansbedömningen ska inkludera den diffusa belastningen och tillförseln i form av atmosfäriskt nedfall och påverkan från utsjön. Det är angeläget eftersom en stor del av belastningen i svenska vattendrag kommer därifrån. Åtgärdsprogrammen bör utformas utifrån en sådan bakgrund. Det står dock på sidan 10 att ”åtgärdsarbetet främst ska baseras på nationella strategier som tas fram i samband med Sveriges medverkan inom EU och internationella konventioner och organ.” Vad betyder det i praktiken?

Definitioner

Begreppen ”påverkan” och ”effekt” har luddiga definitioner och används oprecist i handboken.

Definitionen av ”belastning” omfattar bara mänsklig påverkan. Hur definieras belastning från naturliga källor? Det finns åtskilliga exempel på vattendrag som har påverkan genom tillförsel av naturligt organiskt material.

Ordet ”miljökostnader” bör definieras.

Definitionen av ”källor” är otydlig och oförenlig med vad som står om naturliga källor.

En ”åtgärd” bör även kunna exemplifieras med en teknisk åtgärd, både intern och extern, i en fabrik.

Påverkansbedömning av ytvattenförekomster

Skogsindustrin har ett stort förråd av data sedan lång tid tillbaka, som bör utnyttjas i påverkansanalysen. En frågeställning som är viktig för areella näringar som skogsbruket, är hur aktiviteter, som åstadkommer temporära förändringar av vattenmiljöer, kommer att hanteras i påverkansbedömningen och åtgärdsprogrammen. Det kan t ex gälla avverkning eller markberedning, som kan innebära näringsämnesläckage under en begränsad tid. Hur beaktas tidsaspekten för påverkan i en vattenförekomst? Kunskap bör inhämtas från branschen och införas i handboken.

Många recipienter, särskilt längs Östersjökusten, är starkt påverkade av situationen i andra delar av Östersjön och naturliga vattenrörelser. Vi instämmer i påpekandet att modellering är ett nödvändigt verktyg för att få en verklig bild av påverkan och varifrån den härrör.

Ekonomisk analys

Enligt direktivet ska en ekonomisk analys göras för varje vattendistrikt. Med hjälp av denna ska beräkningar kunna göras för att beakta principerna för kostnadstäckning av vattentjänster men också för ”uppskattningar av relevanta investeringar” (sid 20). Vilka investeringar avses? Omfattas även investeringar för att t ex minska utsläppen i avloppsvatten från en anläggning?

Den ekonomiska analysen ska också kunna användas för att göra ”bedömningar av den mest kostnadseffektiva kombinationen av åtgärder när det gäller vattenanvändningen som ska ingå i åtgärdsprogram”. En större tillståndspliktig anläggning får sitt tillstånd och sina villkor satta i en integrerad process. Villkoren omfattar både åtgärder i fabriken och undersökningar i recipienten. Hur den ekonomiska analysen ska kopplas till tillståndprocessens bedömningar framgår inte i handboken. I figuren på sid 21 talas om ”oproportionerliga kostnader” för att uppnå miljömålen. Hur ska denna bedömning göras och hur ska kopplingen ske till de bedömningar som gjorts i tillståndprocessen? Eftersom den ekonomiska analysen också ska utgöra en språngbräda för kostnadseffektivitetsanalyser vid upprättande av åtgärdsprogram är det angeläget att dessa aspekter beaktas redan i denna handbok.

Det första steget av den ekonomiska analysen är att bedöma vattenanvändningens ekonomiska betydelse. Indikatorer som relaterar miljö till ekonomi ska tas fram. I den rapport som skickades till EU i början av 2005 gjorde Naturvårdsverket en analys som refereras till i handboken. Skogsindustrierna framförde synpunkter, som är aktuella att framföra även på handboken.

- Fokus låg på punktutsläppen i stället för att ta ett helhetsgrepp om totalbelastningen inklusive diffusa utsläpp.
- Vattenuttagen redovisades som en en post och summerades i en totalsiffra. Effekten av vattenuttaget, t ex relationen till tillgången, är mer relevant.
- Vattenuttagen specificerades inte i t ex renat, orenat, sött, salt osv.
- Förädlingsvärde och sysselsättning användes som ekonomiska indikatorer. Förädlingsvärde visar inte den stora betydelse, som massa- och pappersindustrin har för Sverige ur nationalekonomisk synvinkel. De miljöekonomiska profilerna skulle kunna kompletteras med uppgifter på exportvärde.
- Prognoser om ekonomisk utveckling, ny miljöteknik och utsläpp bör diskuteras med branschen innan de kan användas som underlag för ekonomiska analyser.

Det är nödvändigt att indikatorerna är robusta och rättvisande eftersom det sägs i handboken att de ska utgöra grunden för fördelningseffekter, då finansiering av åtgärder ska fastställas. Det finns stor anledning att ha ett utbyte med andra länder med liknande natur och ekonomiska strukturer, t ex Finland.

Under avsnittet ”Samhällsekonomiska drivkrafter och prognos” på sidan 22 påstås att det är troligt att vattenstatusen i ett stort antal vattenförekomster kommer att behöva förbättras. Vad finns för underlag för att påstå det? I kontakter med företrädare för Vattenmyndigheter har en annan bild framställts.

I den ekonomiska analysen ingår också att göra prognoser av samhällsutvecklingen och dess inverkan på miljön i ett vattenområde. Det framgår inte i handboken om dessa ska göras av Vattenmyndigheten eller på annan nivå i vattenarbetet. Det borde vara en uppgift för vattenråden som ska bildas, och som ska bestå av verksamhetsutövare och andra vattenanvändare.

Övriga avsnitt i utkastet till handbok berör områden som Skogsindustrierna inte har några synpunkter på annat än att datahantering och rapportering bör ske effektivt.

Stockholm den 22 juni 2006

SKOGSINDUSTRIERNA

Ingrid Haglind